

TEŽNJA BRACNIH DRUGOVA PREMA KRŠĆANSKOJ SAVRŠENOSTI U ODNOSU PREMA VLASTITOJ DJECI

Dr Marin SRAKIĆ

Jedan poznati suvremeni pisac napisao je, i ne bez razloga, slijedeće: »Naše vrijeme izgrađuje supružničku duhovnost koja ženidbu smatra sredstvom ljudske punine i pozivom na svetost... Do sada su si redovnici ,skromno' prisvajali stalež savršenstva. A zar bračno siromaštvo, čistoća, poslušnost (tj. recipročno suglasje) ne vrijedi kao i redovničko? Zar brak nije iskušenje i produbljenje ljubavi koja je sama ljubav? Zar 'velika tajna', po kojoj dva bića obećavaju da će se vjerno ljubiti u Kristu, nije ispovijedanje vjere i zavjet koji vrijedi kao i redovničko posvećenje?«¹

Razvoj supružničke duhovnosti smatraju jednim od najvažnijih fenomena našeg vremena unutar Crkve. To što ženidbu smatramo jednim od putova prema svetosti i savršenosti, a onda to što se naglašava da su svi kršćani već samim svojim krštenjem pozvani na svetost, očituje zrelost kršćanske misli i otvara put obnovljenoj Crkvi. Kad u Vjeronjanju molimo: »Vjerujem u jednu, *svetu*... Crkvu«, ne mislimo samo na svetost njezine Glave, Krista, nego i na svetost koju — uz Kristovu milost — ostvaruje svaki pojedinac, male zajednice i cijela Crkva zajedno, bez obzira kakav je tko put svetosti izabrao.² Baš zato što je ženidba put većine, po djelotvorno ostvarenoj spasiteljskoj kreposti ženidbe, kršćani postaju »narod svetih« o kom govori sv. Pavao.³

Na žalost, pod utjecajem iskrivljenog naglašavanja prednosti djevičanstva i celibata, a još više pod utjecajem nekih hereza, kao što su maniheizam i janzenizam, koje, istina, Crkva nije nikada prihvatila, ali koje su ipak loše utjecale na neke njezine postavke, te pod utjecajem laicizacije mnogih duhovnih vrednota, ženidba je dobila neko podređeno mjesto u kršćanskom životu. Sakramenat je ženidbe kao sakramenat zadnji »otkriven« i zadnji je ušao u popis sedam sakramenata, ali i tada se, kako pod utjecajem heretičke misli, tako pod utjecajem juridizma, zaboravilo da je on »velika tajna« u kojoj se dva bića mogu zajednički sresti s Kristom. Sama Crkva nije ovakve stavove prema ženidbi niti odobravala niti podržavala, no ipak je propustila spriječiti da neke vrednote, kroz izvjesna povijesna razdoblja, ne izgube svoj sjaj.⁴

1 L. EVELY, *Spiritualità dei laici*, Assisi 1969, str. 90—91.

2 J. LECLERCQ, *Il sacerdote e gli sposi*, Roma 1964, str. 36.

3 *Ef* 5,3; *Kol* 3,12; *Gal* 5,22; *Rim* 6,22; usp. *LG* 39—41.

4 L. ROSSI, *Morale sessuale in evoluzione*, Torino 1967, str. 104.

Drugi vatikanski sabor visoko je uzdigao ženidbu i obiteljski život proglasivši ih izvrsnim putem prema kršćanskoj svetosti i savršenosti. O tome pastoralna konstitucija *O Crkvi u suvremenom svijetu* kaže: »Stoga se kršćanski supruzi, radi dužnosti i dostojanstva svoga staleža, jačaju i na neki način posvećuju posebnim sakramentom; ispunjavajući svoju bračnu i obiteljsku misiju snagom tog sakramenta te ispunjeni Kristovim duhom koji čitav njihov život prožimlje vjerom, ufanjem i ljubavlju, sve više se približuju osobnom savršenstvu i međusobnom posvećenju i, stoga, zajednički proslavljivanju Boga.«⁵

Realizacija kršćanske svetosti i savršenosti unutar ženidbe trostruko se ostvaruje, stoga bismo mogli govoriti o tri titula njezine svetosti: ženidba je kao sakrament već sama po sebi zajednica ljubavi prema Bogu i zajednica svetosti, jer je svaki sakrament znak i nosilac milosti, odnosno susreta s Bogom; svetost u ženidbi ostvaruje se i po striktno *supružničkim* dužnostima, odnosu i sjedinjenju između muža i žene;⁶ te konačno putem *obiteljskih* dužnosti, tj. odnosa roditelja prema djeci i obratno. Mi ćemo ovaj put promotriti ovo posljednje područje težnje prema svetosti imajući na pameti da se ono u životu ne može odijeliti od supružničke svetosti koja je temelj i preduvjet obiteljske svetosti, budući da je ženidba jedinstvena stvarnost.

1. **OBJAVA.** — Prema Objavi ženidba je već sama po sebi nešto sveto jer nastavlja stvarateljsko Božje djelo, koje je po sebi sveto.⁷ Ona je idealni ambijent za razvijanje svetosti i ljubavi, jer omogućuje razvijanje zajedništva prema kome teži svaka osoba koja ljubi.⁸ Religiozno-liturgijski život omogućuje »kat exohèn« naše sjedinjenje s Bogom, no ni ostala područja ljudskog života nisu isključena od tog proslavljivanja Boga, našeg sjedinjenja s njime i vlastitog posvećenja. To nam na neki način od znanja daje sv. Pavao u postavci tzv. »obiteljskih kodeksa« u poslanicama Efežanima i Kološanima.⁹ Pozvavši vjernike na zahvalnost prema Bogu, koju treba izraziti »psalmima, hvalospjevima i nadahnutim pjesmama«¹⁰ Pavao daje neke savjete za obiteljsko-staleške odnose. I nakon toga, kao da nije načinio nikakve digresije, opet se vraća na prethodnu temu religiozno-liturgijskog života.¹¹ Time on kao da hoće reći da su međuljudski odnosi, a posebno oni unutar obitelji, isto tako put k svetosti i proslavljivanju Boga kao i duhovne pjesme zahvale.

Značajna je izreka sv. Pavla u Prvoj poslanici Korinćanima 7,7 u kojoj kaže da su ženidba i celibat (djevičanstvo) karizme. Izgleda da on ove dvije karizme ne stavlja u isti red onih o kojima govori u 12. po-

5 GS 48,2; Usp. LG 11: »Napokon, kršćanski bračni drugovi djelovanjem sakramenta ženidbe, kojim naznačuju i imaju dio u misteriju jedinstva i plodne ljubavi između Krista i Crkve (usp. Ef 5,32), uzajamno se pomažu da postignu svetost u bračnom životu i u primanju i odgoju djece, i tako imaju u svojem životnom položaju i u svojem staležu posebni dar u Božjem Narodu (usp. 1 Kor 7,7).«

6 U 1 Kor 7, 12–16 sv. Pavao piše da kršteni bračni drug posvećuje nekrštenog bračnog druga, ako ovaj želi nastaviti bračni život. Po svoj prilici sv. Pavao smatra da se oba bračna druga posvećuju bračnim odnosom, koji je posvećen a i sam posvećuje, jer oni više nisu dva nego jedno tijelo. (Najvjerojatnije na temelju ovog odlomka novi obrednik »Sprovođa predvida kršćanski pogreb nekrštene djece kršćanskih roditelja, jer se i prije njihova krštenja na njih preljeva svetost njihovih roditelja.)

7 Post 1,31.

8 1 IV 1, 3,7.

9 Ef 5,22 — 6,9; Kol 3,18 — 4,1.

10 Kol 3,16.

11 Ondje 4,2.

12 1 Kor 7,32 sl., gdje se govori o položaju djevičanstva i ženidbe u kršćanskoj zajednici. Usp. G. ROCCA, *Matrimonio e celibato in San Paolo*, EKKLESIA 3(1969) 3)150–155.

glavlju iste poslanice. No u svakom slučaju i jedan i drugi dar (karizma) nisu dani samo zato da budu na korist i službu pojedinca koji ih je primio nego cijele kršćanske zajednice,¹² prvenstveno onih koji žive u njihovoj neposrednoj blizini, a to su u našem slučaju djeca.

Roditeljima će karizma ženidbe biti na posvećenje, ako je upotrijebe u onu svrhu za koju su je dobili: za svoje međusobno posvećenje te rađanje i odgajanje djece. Govoreći o ženi i njezinu položaju u kršćanskoj zajednici, sv. Pavao piše: »Osim toga, Adam nije zaveden, već je žena, pošto je zavedena, upala u grijeh. Ali će se ona spasiti vršenjem majčinskih dužnosti (»dià tês teknogonias«), ako ustraje s čednošću u vjeri, ljubavi i posvećenju.«¹³ To je jedino mjesto u Sv. pismu na kojem se govori o rađanju kao putu posvećenja. Prema mišljenju gotovo svih egzegeta sv. Pavao ovdje ne tvrdi da bi žena rađanjem djece ispravljala ono što je pogriješila zavodenjem prigodom prvoga grijeha. Spasenje, a onda i posvećenje, »po rađanju« ne smijemo shvatiti u *instrumentalnom*, nego *intencionalnom* smislu.¹⁴ I sam izvorni tekst dosta je nejasan, naimе, u 15. retku grčki glagol stoji u množini »melnosin« (»ako ustraju« — tko? djeca ili žena /uzeta kolektivno/?). K tome dolaze i neki latinski kodeksi koji izraz »teknogonias« prevode s »per regenerationem«.¹⁶ Na osnovu svega rečenog možemo s nekim autorima reći da se ne radi (samo) o rađanju u biološkom smislu nego i duhovnom, tj. krštenju, odgoju i čuvanju djece u vjeri.

Svoje posvećenje roditelji postižu i odgajanjem djece: »A vi, očevi, ne ogorčujte svoje djece, već ih odgajajte stegom i opomenom Gospodnjom!«.¹⁶ Bit će da je sv. Pavao u mladosti na sebi iskusio jalovu stegu farizejskog odgoja, napose od strane svog oca. Stega ne ide za tim da ograničuje slobodni razvoj ljudske osobe, nego da ga usmjere ispravnim putem na dobro cijele obiteljske zajednice.

2. ODGOVORNO OČINSTVO. — Težnja prema kršćanskoj svetosti i savršenosti ne iscrpljuje se samo u zatvorenom krugu između muža i žene. Dakako, i taj njihov intimni odnos vodi prema usavršavanju po neprekidnom recipročnom očitovanju ljubavi koja je usmjerena prema Bogu i bližnjemu. Ovdje se ostvaruje više nego igdje ona Pavlova: »Ljubav je strpljiva, dobrotiva... sve ispričava, sve vjeruje, svemu se nada, sve podnosi.«¹⁷ Bračna zajednica mora se proširiti na djecu, koja su plod ili još bolje utjelovljenje bračne ljubavi. Brak, »zajednica ljubavi«, teži da postane »plodonosna zajednica« kako po fizičkom rađanju tako, još više, po duhovnom rađanju u odgoju.

Plodnost braka treba shvatiti u duhu »odgovornog očinstva«. Do sada smo naučili da nam se serviraju gotove formule po kojima ćemo, ako ih primijenimo u svagdašnjem životu, ostvariti posvećenje. U tom bi se slučaju radilo o nekom vanjskom posvećenju, nešto slično kao što je posvećenje shvatio starozavjetni čovjek. No svetost i posvećenje nije nešto izvana nametnuto, unaprijed formulirano, nego odgovor na osobni poziv u onim uvjetima života u kojima ga pojedinac, ili u ovom slučaju najmanja ljudska zajednica, prima. Nekoliko godina prije Sabora poče-

¹³ 1 Tim 2, 14—15.

¹⁴ Intencionalni smisao: radi se o objektivnim činjenicama koje se pojavljuju u činu. Sličan način govora sv. Pavao upotrebljava u 2 Kor 2,4 »dià polloón dakrioon« (per multas lacrimas — u suzama).

¹⁵ A. MERK, ed., *Novum Testamentum graece et latine*, Roma 1957, str. 687, nota.

¹⁶ Ef 6,4; Kol 3,21.

¹⁷ 1 Kor 13, 4—7.

li su teolozi i kršćanski laici govoriti o odgovornom očinstvu kao prihvaćanju Božjeg poziva od strane kršćanskih roditelja i njihovom vlastitom putu prema svetosti i savršenosti u odnosu prema njihovoj djeci. Sam Sabor a i kasnije enciklika *Humanae vitae* proglasili su odgovorno očinstvo temeljnim principom bračno-obiteljskog života.¹⁸ Ne radi se o nekom principu čiste biologije ili tehnike sredstava za regulaciju poroda. To je duhovnost koja se temelji na zahvalnosti, odgovoru, uzajamnosti. Supruzi se ne mogu *a priori* ispričati, ako im njihove obiteljske prilike nameću niži standard od onoga što ga ima njihova okolina, a niti njihov ideal smije ograničiti javno mišljenje. Djeca za roditelje nisu potrošači koji poremećuju njihove prohtjeve ili umanjuju njihovu komotnost. Pod utjecajem razvoja kulture, posebno medicine, prevladava mišljenje da treba propagirati kvalitetu, a ne kvantitetu ljudskog roda. Mnogi kršćanski roditelji pod utjecajem tog mišljenja nalaze ispriku za svoj egoistični stav u odlučivanju o broju djece. Oni se tako snižavaju na razinu jednog nevjernika koji svojoj djeci želi osigurati samo što bolji život na zemlji. Kršćanski roditelji vjeruju da su njihova djeca pozvana da sudjeluju i na vječnoj ljubavi, a ne samo podjeli ovezanih dobara.¹⁹

Ima svećenika, pa i laika, koji tvrde da bi trebalo odrediti najnižu granicu, tj. koliko bi supruzi, prema današnjim ekonomskim, socijalnim i kulturnim prilikama, trebali imati djece, da bi se moglo reći: »Ovi su roditelji izvršili svoju dužnost.« Ako ovako shvaćamo odgovorno očinstvo i put roditelja prema posvećenju, onda brak pretvaramo u »Prokrustovu postelju«. Ovakav stav protivio bi se i nakani samog Sabora koji u Pastoralnoj konstituciji izričito kaže: »Od svećenika pak laici neka očekuju svjetlo i duhovnu snagu. No neka ne misle da su njihovi pastiri uvijek tako stručni da na svako pa i teško pitanje što iskrsne imaju već gotovo konkretno rješenje ili da su oni upravo za to pozvani.«²⁰ Nema nikakve valjane opće formule. Svatko je dobio svoj broj talenata, svoju karizmu. Ako baš netko inzistira, onda bismo mogli reći da su roditelji dužni imati toliko djece koliko im ih je moguće podići, ishraniti i odgojiti. Mnogo faktora utječe na njihovu konačnu odluku. Najbolje je to izrazio Papa Pavao VI u enciklici *Populorum progressio*: »U krajnjoj liniji, stvar je roditelja da, dobro promislivši, odluče koliki će biti broj njihove djece, uzimajući na sebe odgovornost pred Bogom, pred samima sobom, pred djecom koju su već rodili, pred zajednicom kojoj pripadaju, slijedeći glas svoje savjesti, prosvijetljene Božjim zakonom i potpomognute pouzdanjem u Boga.«²¹ Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu dodaje i odgovornost pred još nerođenom djecom,²² ukoliko su naime braćni drugovi dužni da u svojoj obiteljskoj zajednici stvore atmosferu ljubavi u kojoj će buduća djeca razvijati svoju ljudsku i kršćansku osobnost. Stoga jednako griješe oni roditelji

¹⁸ GS 50,2: »Stoga će ispuniti svoju zadaću s ljudskom i kršćanskom odgovornošću i s poučljivim poštovanjem prema Bogu.« PAVAO PAPA VI, Enciklika *Humanae vitae* 25. srpnja 1968: »Stoga braćna ljubav traži od braćnih drugova svijest o njihovu poslanju 'odgovornog roditeljstva' koje se danas s punim pravom toliko naglašava i koje također treba ispravno shvatiti. Ono se mora promatrati s raznih opravdanih i međusobno povezanih gledišta« (br. 10).

¹⁹ B. HAERING, *Le Chrétien et le Mariage*, Paris—Fribourg 1966, str. 60.

²⁰ GS 43,2.

²¹ PAVAO P. VI, Enciklika *Populorum progressio*, 26. ožujka 1967, br. 37. — ISTI, Enciklika *Humanae vitae*, br. 10.

²² GS 50,1.

²³ *Ondje*, 48,1.

koji, iako nisu stvorili takvu atmosferu u obitelji, prihvaćaju veći broj djece, kao i oni koji iz egoizma ne žele djecu, jer djeca nisu sredstvo obiteljske ljubavi nego njezina kruna.²³

Ne znači da Crkva i svećenici smiju u ovako teškim problemima kršćanske supruge prepustiti njima samima bez pomoći i savjeta. To bi isto tako bilo pogibeljno kao kad bi zadnju riječ uvijek imao svećenik ili ispovjednik. Time bi supruzi izgubili svoju osobnost i samostalnost, a one su temeljni uvjet napredovanja prema savršenosti. Najbolji je oblik odgoja samoodgoj po kojem čovjek postaje najviše sličan Bogu. Crkva je od svoje strane pozvana voditi ljude da bi doista postigli takav stupanj ljudske i kršćanske zrelosti u kojem bi mogli pred svojom savješću, pred Bogom i pred društvom odlučivati o svojim životnim putovima.²⁴

3. *ODGOJ*. — Kao »slobodni i odgovorni suradnici Boga Stvoritelja«,²⁵ kršćanski supruzi opažaju da njihova tjelesna plodnost poprima novu plemenitost. Onaj polet koji ih potiče da se tjelesno združe jest nosilac života i omogućuje Bogu da im daruje djecu. Kad postanu otac i majka, supruzi pred krsnim zdencem s divljenjem otkrivaju da njihovo dijete postaje dijete Božje »preporođeno vodom i Duhom«,²⁶ te da im je, istina, povjerena briga nad fizičkim i moralnim rastom, no i nad bujanjem i rastom »novog čovjeka.«²⁷ To dijete nije više samo ono što oni vide nego i što vjeruju; ono je »beskraj misterija koji ih obasjava kad ga gledaju licem u lice.«²⁸ Bđenje nad djetetom i njegov odgoj postaje prava služba Kristu, prema njegovim riječima: »Meni ste učinili koliko ste učinili jednome od ove moje najmanje braće.«²⁹

Prvi oblik odgoja u obitelji jest onaj odgoj koji supruzi prakticiraju (realiziraju) među sobom.³⁰ Međusobna pomoć supruge na putu prema savršenosti sačinjava temelj odgojiteljskog djela roditelja prema djeci. Ako nisu uspostavili sklad između sebe, ne možemo govoriti o pravom odgoju, jer djeci u njihovu razvoju nije potrebno samo to da se roditelji za njih brinu i da ih ljube nego da se i roditelji vole. U suprotnom slučaju radilo bi se o nekom »helenističkom odgoju«, odgoju riječima, koji će svoje plodove pokazati samo u razdoblju dok djeca ne dođu do većeg stupnja samostalnog odlučivanja. Svjesni svoje odgovornosti pred djecom, roditelji će i sami nastojati paziti da revidiraju svoje međusobne odnose i tako će im zakon zajedničkog života omogućiti da i sami sebe odgajaju, tj. da kroče prema svetosti i savršenosti.

Da djelo odgoja bude sredstvo posvećenja i napretka prema savršenosti i za same roditelje, oni ga moraju *dijaloški* obavljati. Danas se mnogo govori o dijalogu, ali se rijetko »dijalogizira« — vodi dijalog. Voditi dijalog ne znači izmjenjivati nego *produbljivati* misli, a plod dijaloga jest gledanje stvarnosti i očima drugoga, stvaranje nove dimenzije u mom životnom stavu. Obiteljski odgoj mnogo može pripomoći čovjekovoj pripravi na dijalog koji razvija osobnost i smisao odgovornosti.³¹ Način života današnje obitelji ne pogoduje stvaranju tog dijaloga. U

24 J. FUCHS, *Theologia moralis generalis* I, Roma 1963, str. 189.

25 PAPA PAVAO VI, Enciklika *Humanae vitae* br. 1.

26 *Iv* 3,5.

27 *Ef* 4,24.

662 28 E. MOUNIER, *A sa femme Paulette, le 20 mars 1940*, u *Oeuvres*, t. IV, Paris 1963, str.

29 *Mt* 25,40 — PAVAO P. VI, *Govor*, 4. svibnja 1970.

30 *LG* 11,3; *GS* 48,3.

31 *Marriage et famille aujourd'hui en Italie*, u *Laics aujourd'hui* 3(1970 7—8) 88.

mного slučajeva roditelji su gotovo cijeli dan zaposleni izvan obitelji, napose otac koji će se, kad se umoran vrati kući, samo uz veliki napor moći posvetiti svojoj obitelji. Zato vrijedi ona: Mnogi očevi imaju mnogo djece, no mnoga djeca nemaju oca. Na pitanje koja je razlika između današnje mladeži i njezinih roditelja, netko je duhovito odgovorio: Razlika je u tome što su njihovi roditelji imali roditelje, a današnja mladež ih nema. Zato se ta mladež osjeća osamljenom, prepuštenom samoj sebi i teško uspostavlja kontakt sa starijom generacijom. Ovaj se kontakt najbolje može uspostaviti u obitelji gdje se nužno susreću barem dvije generacije i gdje po konstituciji same obitelji mora postojati temeljni most među ljudima: ljubav. Po roditeljskom dijaloškom odgoju ne samo da roditelji odgajaju svoju djecu nego i njih njihova djeca odgajaju, posvećuju i pozivlju da se ne zatvore u svoj uski krug, u svoje sitne zahtjeve.³² Taj dijalog pomaže s jedne strane djeci da otkriju ne samo sjaj, veličinu i plemenitost svojih roditelja nego i njihovu bijedu i ograničene mogućnosti a s druge strane roditeljima da svijet promatraju očima djeteta; a onda i sama prisutnost djeteta pomaže da odrasli budu bolji. Ovako zajednički napredujući u svetosti sa svojom djecom, roditelji su pozvani da razmisle o fundamentalnoj orijentaciji svog života, da prosude vrijednost idealâ kojima se napajaju njihova djeca, a ne da ih bez ikakva rasuđivanja odbace.³³ U tom smislu piše i kard. FLORIT u jednom svom pastirskom pismu: »Štoviše, samo majčinstvo se ostvaruje u boli i riziku života i plodnost dolazi iz 'smrti' kao što 'pšenično zrno koje, ako ne padne u zemlju i ne umre, ne može dati ploda' (Iv 14,24). Djeca su za roditelje neprestana prilika umiranju sebičnosti, pa pridonose rastu duha davanja.«³⁴

Dijaloški odgoj u obitelji, kao »vlastiti put« k savršenosti, napose se mora ostvariti na religioznom planu. Kršćanska obitelj je Crkva u malom. Kao što se unutar Crkve svetost pojedinca razlijeva na ostale njezine članove, tako se svetost supruga razlijeva u kući i u njoj raste, jer se poslanje — u svijetu svjedočiti Kristovu ljubav — prenosi na djecu. Uzvišenost života roditelja očituje se u skladu njihova života i njihove pobožnosti koje oni prihvaćaju ne samo kao vlastito posvećenje nego i kao primjer vlastitij djeci. Koncilski tekst radi konciznosti u popisu priloga obiteljskoj svetosti od strane roditelja veoma kratko spominje *molitvu*.³⁵ Ne možemo zamisliti neki ozbiljni i duboki religiozni odgoj bez zajedničke obiteljske molitve. Ako nje nema, može se lako dogoditi da ne znamo čak ni kakvo religiozno gledište ima pojedini član obitelji. Slične posljedice može imati i drugi krivi postupak roditelja, kad nepedagoški i nepsihološki nameću djeci neke pretjerane i preteške oblike molitve. Sto vrijedi za molitvu, vrijedi i za pohađanje sv. mise i primanje sakramenata. Nikakva prisila, pogotovo u doba sazrijevanja djeteta, neće uroditi pozitivnim plodom, tj. dovesti dijete do ljudske i kršćanske zrelosti. I sam latinski izraz za odgajanje »educare« (— dolazi od riječi educere-izvoditi) sugerira koji je pravilni oblik odgoja. Roditelji su pozvani da iz djeteta izvode, izvlače ono što je po naravi u njemu usađeno, a ne da mu nameću ono što ne odgovara njegovoj naravi.

³² GS 48,4.

³³ *Mariage et famille aujourd'hui en Italie . . .* str. 89.

³⁴ E. FLORIT, *Famiglia e divorzio oggi*, Roma 1967, str. 30.

³⁵ L.—V., HEYLEN, *Il matrimonio e la famiglia*, u *La Chiesa nel mondo di oggi*, Firenze 1966, str. 359.

Ako se djeca odgajaju dijaloški, neće doći do nerijetkih napetih scena (odnosa) u času kada izabiru zvanje. Roditelji, naime, uvjereni da imaju potpunu vlast nad djecom, nameću im stalež ili poziv prema kojemu djeca nemaju sklonosti, a niti su za nj sposobna, zbog čega dolazi do nezadovoljstva kod djece i njihova razilaženja s roditeljima. Zbog svega toga roditelji postaju razočarani, a djeca nezadovoljna s onim što su im roditelji pružili u životu.

Crkva poziva roditelje da slijede »vlastiti put« prema svetosti, izvan bilo kakvog oblika pripadnosti kleričkom staležu. Neki su kroz povijest, istina, smatrali da su i laici pozvani na svetost i savršenost, ali samo ukoliko uspiju akomodirati neka redovnička pravila svojim konkretnim prilikama. To bi značilo zanijekati ono što je tvrdio sv. Pavao, da je, naime, svatko dobio svoju karizmu, među koje spada i ženidba.³⁶ Međutim, roditelji imaju »vlastiti put« prema svetosti i savršenosti: recipročna ljubav, vjernost do smrti i posvećenje milošću sakramenta. U toj ljubavi roditelji dobivaju potrebnu snagu da s radošću prihvate plod svog sjedinjenja, djecu, i da se, odgajajući njih, i sami mogu odgojiti u duhu Evanđelja.

36 1 Kor 7,7.17.20.24.